

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра патологічної анатомії та інфекційної патології

**Завдання для лабораторних робіт
з дисципліни**

**Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія і
судова ветеринарна медицина**

для здобувачів вищої освіти за ступенем магістр
факультету ветеринарної медицини

ПОЛТАВА 2016

Завдання для лабораторних робіт з дисципліни «Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія і судова ветеринарна медицина» для здобувачів вищої освіти за ступенем «Магістр» факультету ветеринарної медицини / М. В. Скрипка .– Полтава, 2016. – 10 с.

Укладач: доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології Скрипка М. В.

Рецензент: доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри хірургії та акушерства Киричко Б. П.

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології.

Протокол № ____ від «____» _____ 2016 року

Затверджено на засіданні науково-методичної ради спеціальності «Ветеринарна медицина»

Протокол № ____ від «____» _____ 2016 року

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Порівняльна морфологія та патоморфологія рептилій. Морфологічні особливості шкіри різних видів тварин	2	
2	Патоморфологія хвороб черепах.	2	
3	Патоморфологія хвороб крокодилів.	2	
3	Патоморфологія хвороб лускатих.		
4	Тема 2. Вирішення судових питань танатогенезу із застосуванням патоморфологічних досліджень. Встановлення механізму смерті (виду смерті) тварини	2	
5	Принципи побудови та формулювання судово-ветеринарного діагнозу	2	
6	Судово-ветеринарна експертиза захворювання тварин внаслідок порушення умов годівлі, утримання і експлуатації тварин.	2	
7	СВ дослідження трупів тварин, які померли під час лікування	2	
	Разом	14	

Лабораторна робота 1

Тема Патоморфологія хвороб черепах

Мета ознайомлення з особливостями клініко-морфологічного прояву захворювань черепах.

Завдання враховуючі фізіологічні та морфологічні особливості черепах, дослідити патологічні стани рептилій із врахуванням етіологічного чинника та патогенетичних аспектів захворювань.

Спеціальне обладнання: мікроскоп, гістологічні препарати, макропрепарати, відеофільм, основна і додаткова література.

Основні питання теми:

- хвороби шкіри та панцира;
- аліментарне виснаження та ожиріння;
- подагра;
- гіповітамінози;
- хвороби шлунково-кишкового тракту;
- хвороби печінки;
- хвороби органів дихання;
- захворювання органів сечовиділення;
- захворювання очей

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (перегляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. Які Ви знаєте хвороби шкіри черепах?
2. Назвіть причини аліментарного виснаження та ожиріння черепах?
3. Що таке подагра? Які її причини та механізм розвитку?
4. Опишіть основні патологоанатомічні ознаки рахіту.
5. Які Ви знаєте захворювання очей у черепах?
6. Опишіть бактеріальні інфекції черепах. Проведіть диференційну діагностику описаних хвороб.
7. Які вірусні інфекції черепах Ви знаєте? Опишіть їх патологоанатомічну картину та особливості діагностики?
8. Перерахуйте відомі Вам мікози черепах. З'ясуйте причини їх виникнення та опишіть патологоанатомічні зміни, характерні для грибкових захворювань.
9. Опишіть інвазійні захворювання черепах. Дайте їм коротку характеристику.

Після опрацювання вище зазначених питань в зошитах необхідно навести виявлені під час гістологічного дослідження патологічні зміни з врахуванням особливостей мікроструктури органу що було досліджено. Під малюнком надати коротку характеристику морфологічної будови тієї системи, орган якої було досліджено.

Форма звітності: рисунок анатомічної будови скелету, травної, дихальної, статевої та сечорвидільної систем, фрагменту гістологічного препарату (збільшення x40; 200; 400), тестові завдання.

Список рекомендованої літератури

1. Г. І. Коцюмбас Навчальний посібник «Хвороби рептилій та їх патоморфологічна діагностика» / Г. І. Коцюмбас, Р. С. Данкевич, та ін.. / Львів., видавництво «Афіша» – 2012. – 235 с.

Лабораторна робота 2.

Тема Патоморфологія хвороб крокодилів

Мета ознайомлення з особливостями клініко-морфологічного прояву захворювань крокодилів.

Завдання враховуючі фізіологічні та морфологічні особливості крокодилів, дослідити патологічні стани рептилій із врахуванням етіологічного чинника та патогенетичних аспектів захворювань.

Спеціальне обладнання: мікроскоп, гістологічні препарати, макропрепарати, відеофільм, основна і додаткова література.

Основні питання теми:

- травми, опіки;
- захворювання очей;
- гастроентерити;
- захворювання нирок;
- гіповітамінози;
- інфекційні хвороби;
- інвазійні захворювання;

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (прогляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. Які захворювання найчастіше трапляються у крокодилів, що перебувають у тераріумах?
2. Які основні причини появи пілобестоарів у шлунку крокодилів?
3. Опишіть основні бактеріальні та вірусні інфекції крокодилів. Проведіть диференційну діагностику описаних хвороб.
4. Які інвазійні захворювання крокодилів Ви знаєте? Опишіть їх патологоанатомічну картину та особливості діагностики?

Після опрацювання вище зазначених питань в зошитах необхідно навести виявлені під час гістологічного дослідження патологічні зміни з врахуванням особливостей мікроструктури органу що було досліджено. Під малюнком надати коротку характеристику морфологічної будови тієї системи орган якої було досліджено.

Форма звітності: рисунок анатомічної будови скелету, травної, дихальної, статевої та сечорвидільної систем, фрагменту гістологічного препарату (збільшення x40; 200; 400), тестові завдання.

Список рекомендованої літератури

1. Г. І. Коцюмбас Навчальний посібник «Хвороби рептилій та їх патоморфологічна діагностика» / Коцюмбас Г.І. , Данкевич Р.С., та ін.. /Львів., видавництво «Афіша» – 2012. – 235 с.

Лабораторна робота 3
Тема **Патоморфологія хвороб плазунів ряду лускатих**

Мета ознайомлення з особливостями клініко-морфологічного прояву захворювань ящірок та змії.

Завдання враховуючі фізіологічні та морфологічні особливості ящірок та змії, дослідити патологічні стани рептилій із врахуванням етіологічного чинника та патогенетичних аспектів захворювань.

Спеціальне обладнання: мікроскоп, гістологічні препарати, макропрепарати, відеофільм, основна і додаткова література.

Основні питання теми:

- травми, опіки;
- захворювання очей;
- гастроентерити;
- захворювання нирок;
- гіповітамінози;
- інфекційні хвороби;
- інвазійні захворювання;

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (прогляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. Якими методами можна користуватись під час розтину змії та ящірок?
2. Що таке дисексід, які його причини та клінічні ознаки?
3. Які є основні захворювання кісткової системи лускатих.
4. Які відомо захворювання органів сечовиділення та статевої системи змії і ящірок?
5. Які бактеріальні інфекції тварин з ряду лускатих є найбільш поширеними
6. Які мікотичні та вірусні захворювання ящірок та змії є найбільш поширеними?
7. Які інвазійні захворювання змії та ящірок є найбільш поширеними? Опишіть їх патологоанатомічну картину та особливості діагностики?

Після опрацювання вище зазначених питань в зошитах необхідно навести виявлені під час гістологічного дослідження патологічні зміни з врахуванням особливостей мікроструктури органу що було досліджено. Під малюнком надати коротку характеристику морфологічної будови тієї системи орган якої було досліджено.

Форма звітності: рисунок анатомічної будови скелету, травної, дихальної, статевої та сечорвидільної систем, фрагменту гістологічного препарату (збільшення x40; 200; 400), тестові завдання.

Список рекомендованої літератури

1. Г.І. Коцюмбас Навчальний посібник «Хвороби рептилій та їх патоморфологічна діагностика» / Коцюмбас Г.І. , Данкевич Р.С., та ін.. /Львів., видавництво «Афіша» – 2012. – 235 с.

Лабораторна робота 4.

Тема **Встановлення механізму смерті (виду смерті) тварини за результатами патолого-анатомічних та гістологічних досліджень**

Мета: навчитись за трупними змінами встановлювати час та причини настання смерті тварини, застосовувати на практиці морфологічні та патоморфологічні дослідження у вирішенні питань судової ветеринарії.

Завдання на прикладах дослідження випадків загибелі тварин провести моделювання судової експертизи із застосуванням макро- та мікроскопічного дослідження

Спеціальне обладнання: трупи тварин, мікроскопи, гістологічні препарати, таблиці, плакати, основна і додаткова література.

Основні питання теми: визначення захворювання, механізма і давності настання смерті тварини із врахуванням особливостей морфології виду тварини (птиці) що досліджується.

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (прогляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. За якими ознаками визначають час настання смерті (на макро- на гісто- рівні)?
2. В якій послідовності і в якому діапазоні часу (хвилини, години) відбувається загибель клітин різних органів;

Інші питання вирішуються в залежності від особливостей випадка що розглядається.

Форма звітності: рисунок фрагменту гістологічного препарату (збільшення x40; 200; 400) тестові завдання, висновок .

Список рекомендованої літератури

1. Зон Г.А. Судово-ветеринарна експертиза / Г.А. Зон / Суми, 2002. – 257 с.
Скрипка М.В. Курс лекцій з основ судової ветеринарії / Скрипка М.В. Колич Н.Б./ Полтава, 2014.
2. Скрипка М.В. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М.В. Скрипка, І.В. Яценко Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.

Лабораторна робота 5

Тема **Принципи побудови та формулювання судово-ветеринарного діагнозу.**

Мета: навчитись застосовувати морфологічні та патоморфологічні дослідження у вирішенні питань судової ветеринарії.

Завдання на підставі виявлених секційних даних встановити причину смерті та оформити “протокол судово-ветеринарного розтину”.

Спеціальне обладнання: трупи тварин, мікроскопи, гістологічні препарати, таблиці, плакати, основна і додаткова література.

Основні питання теми: структура судово-ветеринарної експертизи, порядок оформлення документації судово-ветеринарного розтину.

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (прогляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. Вказати якою допустимою може бути тривалість проведення експертизи.
 2. Дати пояснення судово-ветеринарного діагнозу.
 3. Дати пояснення судово-ветеринарного висновку.
 4. За якими принципами складається діагноз, навести приклад.
- Перерахувати з яких частин складається “Висновок експерта”
5. Вказати які частини “Висновку експерта” називаються протоколом.
 6. Яка частина “Висновку експерта” підписується експертом та особами, які були присутніми під час проведення експертизи.
 7. Який документ оформлюється і ким при необхідності в лабораторному дослідженні?
 8. Вказати що вноситься в дослідну частину “Висновку експерта”
 9. Вказати що бажано зазначити перед підсумками (висновками)
 10. Вказати що висвітлюється в заключній частині “Висновку експерта”
 11. В яких випадках судові та слідчі органи дають письмове доручення (розпорядження), на підставі якого проводиться не експертиза, а судово-ветеринарне дослідження потрібного об’єкта, вказати як називається відповідний документ.

Форма звітності. За результатами патолого-анатомічного розтину заповнити документацію судово-ветеринарної експертизи трупа.

Список рекомендованої літератури

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г.А. Зон / Суми, 2002. – 257 с.

Лабораторна робота 6

Тема Судово-ветеринарна експертиза захворювання тварин внаслідок порушення умов годівлі, утримання і експлуатації.

Мета. Навчитись вирішувати питання встановлення характеру ускладнень та (або) визначення причин смерті внаслідок порушення умов годівлі, утримання і експлуатації тварин.

Завдання. На прикладах результатів патологоанатомічного розтину та гістологічних досліджень встановити які порушення умов утримання тварин могли призвести до патологій внутрішніх органів і відповідно смерті тварин. В кожному випадку пояснити механізм смерті.

Спеціальне обладнання: трупи тварин, гістологічні препарати, мікроскопи, ілюстративний матеріал, протоколи розтину (первинна документація).

Основні питання теми визначення причин захворювання, механізма смерті, встановлення факту порушення умов утримання, годівлі і експлуатації тварин.

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (прогляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. Які порушення умов утримання можуть призвести до травматизації тварин (навести приклади).
2. Які порушення умов утримання можуть призвести до захворювання тварин (навести приклади).
3. Які порушення умов утримання можуть призвести до втрати продуктивності тварин (навести приклади).
4. Які порушення умов утримання можуть призвести до смерта тварин (навести приклади).
5. Порушення умов годівлі до яких наслідків можуть призвести?
6. Перерахувати які саме можуть відбуватись порушення умов годівлі в господарствах.

Форма звітності: заповнення протоколу розтину судово-ветеринарної експертизи.

Список рекомендованої літератури

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава, 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г.А. Зон / Суми, 2002. – 257 с.

Лабораторна робота 7.

Тема Судово-ветеринарне дослідження трупів тварин, які померли під час лікування.

Мета. Навчитись вирішувати питання встановлення характеру ускладнень та (або) визначення причин смерті тварини під час лікування, що є важливим питанням судово-ветеринарної експертизи яка виникає у справах із сільськогосподарськими, домашніми та мисливськими тваринами (птицею, рептиліями, рибою).

Завдання. На прикладах результатів патологоанатомічного розтину та гістологічних досліджень встановити ураження яких саме органів призвело в кожному окремому випадку до смерті тварини. Вказати вид патології.

Спеціальне обладнання: трупи тварин, гістологічні препарати, мікроскопи, ілюстративний матеріал, протоколи розтину (первинна документація).

Основні питання теми визначення причин ускладнення захворювання, механізма смерті, встановлення факту порушення у роботі лікаря ветеринарної медицини під час виконання своїх професійних обов'язків.

Порядок та методика виконання завдань

Під час опрацювання матеріалу (прогляд відеофільму, макро- та мікропрепаратів, додаткової літератури) потрібно звернути увагу на наступні питання:

1. Які є особливості судово-ветеринарне дослідження трупів тварин, які померли під час лікування.
2. Пояснити значення судово-ветеринарної експертизи під час вирішення питання про смерть під час лікування.
3. Пояснити які можуть виникати ускладнення реанімаційних заходів та інтенсивної терапії.
4. Зазначити які фактори можуть призвести до смерті тварини під час операції та в післяопераційний період.

Форма звітності: заповнення протоколу розтину судово-ветеринарної експертизи.

Список рекомендованої літератури

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г.А. Зон / Суми, 2002. – 257 с.